

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67388624, fakss 67388634, e-pasts ptac@ptac.gov.lv, www.ptac.gov.lv

AS „4finance”
Reģ. Nr.40003991692
Lielirbes ielā 17a-8
Rīgā, LV - 1046

LĒMUMS
patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietā
Rīgā

2016.gada 30.jūnijā

Nr.18–pk

Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 51.pants nosaka, ka *administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu*. Tādējādi Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) savas kompetences ietvaros un pēc savas iniciatīvas, pamatojoties uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmās daļas 1.punktu, kas nosaka, ka *uzraudzības iestāde veic komercprakses uzraudzību atbilstoši iestādes noteiktajām uzraudzības prioritātēm, izvērtējot iespējamā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, kā arī nodrošinot līdzsvarotu komercprakses īstenotāju darbības uzraudzību pēc savas iniciatīvas, tai skaitā pamatojoties uz personas iesniegumu atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likumam* (turpmāk – PTAL), ir izvērtējis AS „4finance” (turpmāk – Sabiedrība) īstenotās komercprakses, organizējot loteriju „*Maksā mazāk, nekā aizņemies ziemā*” (turpmāk – Loterija) un tās ietvaros izplatot reklāmas ar saukļiem: „*Īpašais piedāvājums Novembrī!*”, „*Tikai šomēnes laimē atlaidi kredītam!*” (turpmāk – Reklāmas), atbilstību NKAL un Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumu Nr.1219 „*Noteikumi par patērētāja kredītešanu*” (turpmāk – Noteikumi Nr.1219) prasībām.

Loterija:

SMScredit.lv īpašais piedāvājums novembrī!

30.10.2015

Patikami pārsteigumi iepriecina! Tāpēc SMScredit.lv ir sarūpējis īpašu piedāvājumu saviem klientiem laika periodā no 1. līdz 30. novembrim. Ikviens klients, kurš novembrī aizņemsies 200, 300 vai 400 eiro uz trīsdesmit dienām, piedalīsies izlozē ar kopējo laimestu fondu **15 000 eiro!**

Aizņemoties 200, 300 vai 400 eiro uz trīsdesmit dienām, laimē iespēju atmaksāt līdz pat 80 eiro mazāk:

- aizņemoties 200 eiro uz trīsdesmit dienām – laimests 40 eiro atlaide (85 laimesti);
- aizņemoties 300 eiro uz trīsdesmit dienām – laimests 60 eiro atlaide (80 laimesti);
- aizņemoties 400 eiro uz trīsdesmit dienām – laimests 80 eiro atlaide (85 laimesti).

Izlozes datums: 01.12.2015. Laimējušo klientu numuri tiks publicēti SMScredit.lv mājaslapā, kā arī informācija par laimestu klientiem tiks nosūtīta uz tālruna numuru (SMS) un e-pastu, kas norādīts, reģistrējoties SMScredit.lv.

Loterijas atļaujas numurs: **3904**. Loterijas noteikumi pieejami [šeit](#).

Reklāmas piemērs:

[1] Lietas izvērtēšanas gaitā PTAC ar 2015.gada 3.decembra vēstuli Nr.3.3.-7-F-335/8846 pieprasīja Sabiedrībai līdz 2015.gada 17.decembrim iesniegt informāciju par Reklāmas izplatīšanas laiku, vietu un apjomu (tostarp, informāciju par informatīvajiem materiāliem un reklāmu veidiem), informāciju par to, cik (konkrēts skaits) patērētāji ir pieteikušies Sabiedrības piedāvātajam kredītam Reklāmas izplatīšanas laikā un atbilstošā laika periodā pirms aprakstītajām vai līdzīga satura reklāmu aktivitātēm, informāciju par to, cik (konkrēts skaits) patērētāji ir noslēguši ar Sabiedrību kredīta līgumus Reklāmas izplatīšanas laikā, vienu Reklāmas akcijas, Loterijas ietvaros noslēgta ar patērētāju līguma kopiju (aizklājot personas datus), visu ar Loteriju saistīto reklāmu paraugus, informāciju par to, vai Sabiedrība plāno turpmāk organizēt līdzīga satura loterijas, aktivitātes un citu informāciju, kas lietā varētu būt būtiska.

[2] 2015.gada 17.decembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2015.gada 16.decembra vēstuli Nr.LET/2015/212 (turpmāk – Vēstule1), kurā Sabiedrība norāda, ka, ievērojot Komerclikuma 4.panta pirmajā daļā minēto, Sabiedrība ir tiesīga brīvi rīkoties un jebkuras šaubas ir tulkojamas par labu Sabiedrībai attiecībā pret tās rīcību saistībā ar profesionālo rūpību, kā arī norāda uz vidusmēra patērētāja skaidrojumu. Vienlaikus Sabiedrība skaidro, ka 2015.gada februārī PTAC ir saskaņojis Sabiedrības pakalpojumu loterijas konceptu un Sabiedrība bija guvusi kompetentu PTAC apliecinājumu Sabiedrības plānotās komercprakses pakalpojumu loterijas formas atbilstībai Latvijas Republikā spēkā esošajiem tiesību aktiem, kā arī Noteikumu Nr.1219 11.1.5.apakšpunktam.

Vēstulē1 Sabiedrība skaidro, ka tās ieskatā patērētāju reģistrācija Sabiedrības interneta vietnē www.smscredit.lv (turpmāk – Vietne), iepazīšanās ar līguma noteikumiem un maksātspējas izvērtēšanas kārtība preventīvi izslēdz patērētājiem iespēju bezatbildīgi aizņemties. Vēstulē1 vienlaikus minēts, ka Sabiedrība, ievērojot Preču un pakalpojumu loteriju likumā noteikto un saņemot Loterijas atļauju Nr. 3904, kā arī pieņemot, ka valsts pārvalde darbojās kā viens vienots mehānisms vienotā valsts pārvaldes sistēmā, uzskata, ka Pakalpojumu loterijas noteikumi un izlozes kārtība ir atbilstoša Latvijas Republikas tiesību aktiem un Sabiedrība var paļauties, ka īstenojot savas tiesības, kas noteiktas Preču un pakalpojumu loteriju likumā, Sabiedrība rīkojas atbilstoši Latvijas Republikas pastāvošajiem tiesību aktiem.

Vēstulē1 Sabiedrība norāda, ka Loterijas uzvarētājam tiek samazināts saistību apmērs pret Sabiedrību, tādējādi Sabiedrības ieskatā daļēja saistību norakstīšana Sabiedrības kredīta ietvaros ir tiešā veidā saistīta ar kredītu, kā arī patērētājam netika apsolīts saņemt noteiktu labumu. To, ka patērētāju ekonomiskā rīcība ne vien nav ietekmēta, bet tā nav ietekmēta vispār, Sabiedrības ieskatā pierāda Vēstulē1 norādītie dati, kuros minēts, ka Loterijas organizēšanas periodā, proti, 2015.gada novembrī Sabiedrība ir saņēmusi mazāk pieteikumus un noslēgusi mazāk aizdevuma līgumus, salīdzinot ar 2015.gada oktobri, papildus norādot, ka naudas balva nav uzskatāma par vērtīgu.

Vēstules1 noslēgumā Sabiedrība paskaidro, ka Loterijas un izplatīto reklāmu ietvaros nekādā gadījumā netika pārkāptas patērētāju tiesības un Sabiedrības īstenojot komercpraksi nav uzskatāma par netaisnīgu.

No Vēstulei1 pievienotajiem materiāliem izriet, ka Loterijas ietvaros tika lielā apmērā izplatītas reklāmas televīzijā, radio, laikrakstā Diena, mikroautobusus Rīgā, Vietnē, citās interneta vietnēs (www.youtube.com, www.draugiem.lv, www.inbox.lv), kā arī sūtīt elektroniskā pasta vēstules uz elektroniskā pasta adresēm.

[3] 2016.gada 13.janvārī PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7-F-335/212 ar kuru PTAC pieprasīja Sabiedrībai līdz 2016.gada 26.janvārim iesniegt pierādījumus par PTAC sniegto viedokli attiecībā uz Sabiedrības plānotajām darbībām Loterijas organizēšanā, t.sk., pievienojot konkrētā vērtētā reklāmas materiāla un PTAC oficiāli vai neoficiāli sniegtā viedokļa kopiju.

[4] 2016.gada 26.janvārī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 25.janvāra vēstuli Nr.LET/2016/006 (turpmāk – Vēstule2), kurā skaidrots, ka Sabiedrības rīcība, Loterijas laimestu fondā ietverot elektronisku atlaižu kuponus kredīta pamatsummas dzēšanai, ir atzīstama ar Latvijas Republikas spēkā esošajiem tiesību aktiem par atbilstošu un likumīgu. Vēstulei2 tika pievienotas elektroniskā pasta vēstuļu kopijas, kurās PTAC darbinieks ar elektroniskā pasta vēstules starpniecību 2015.gada 20.februārī sniedza Sabiedrībai pirmšķietamu viedokli par tās plānoto loteriju (turpmāk – Plānotā loterija).

[5] 2016.gada 21.martā PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7-F-335/2032, ar kuru PTAC aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 1.aprīlim iesniegt normatīvajos aktos noteiktā kārtībā apliecinātu Sabiedrības 2015.gada pārskata „Peļņas vai zaudējumu aprēķina” kopiju, kā arī dalībnieku sapulces protokola izrakstu ar lēmumu par gada pārskata apstiprināšanu, vai, ja Sabiedrībai 2015.gada pārskats vēl nav apstiprināts, tad Sabiedrība tika aicināta apliecināt, ka 2014.gada pārskats ir pēdējais apstiprinātais gada pārskats. Vienlaikus PTAC iepriekš minētajā vēstulē aicināja Sabiedrību, sniedzot paskaidrojumu PTAC, izdalīt informāciju, kura tās ieskatā ir uzskatāma par komercnoslēpumu.

[6] 2016.gada 31.martā PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 30.marta vēstuli Nr.LET/2016/039, kurā Sabiedrība izteica lūgumu PTAC pagarināt viedokļa un argumentu iesniegšanas termiņu līdz 2016.gada 2.maijam, kā arī izteica lūgumu PTAC iepazīties ar lietas materiāliem un izteikt savu viedokli klātienē.

[7] 2016.gada 4.aprīlī PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7-F-335/2347, ar kuru informācijas sniegšanas termiņš tika pagarināts līdz 2016.gada 15.aprīlim.

[8] 2016.gada 15.aprīlī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 14.aprīļa vēstuli Nr.LET/2016/054 (turpmāk – Vēstule3), kurā papildus Vēstulei1 minētajam Sabiedrība vērs PTAC uzmanību uz SIA „SKDS” veikto pētījumu ar nosaukumu „*Gatavība ņemt “ātro kredītu”, ja ir iespēja laimēt atlaidi atmaksai*” (turpmāk – Pētījums) [..].

Vēstulē3 Sabiedrība norāda, ka, pieņemot lēmumu šajā lietā, būtiski ņemt vērā svarīgos apstākļus – savlaicīgu konsultēšanos ar PTAC, saņemto Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas atļauju, laimestu skaitu, kredītu pieteikumu un noslēgto līgumu skaitu, kā arī apstākli, ka Loterijā piedalījās [..] mazāks dalībnieku skaits kā prognozēts, proti, Loterijā piedalījās [..] patērētāji. Sabiedrība atzīmē, ka ir gatava šādu pakalpojumu loteriju, kurā laimests pārsniedz komisijas maksu par izsniegto kredītu apmēru, turpmāk neorganizēt.

Vienlaikus Sabiedrība apstiprina, ka 2014.gada pārskats ir pēdējais apstiprinātais gada pārskats uz Vēstules3 sagatavošanas dienu un paskaidro, ka [..] Papildus Sabiedrība vērs PTAC uzmanību uz NKAL 15.²panta otro daļu, kas neparedz finanšu gada neto apgrozījumu kā apstākli, kas ņemams vērā uzraudzības iestādei nosakot negatīva lēmuma saturu.

Vēstulē3 Sabiedrība lūdz PTAC pieņemt lēmumu par administratīvās lietas izbeigšanu pārkāpuma neesamības dēļ, bet gadījumā, ja PTAC tomēr uzskata, ka Sabiedrība ir pārkāpusi negodīgas komercprakses aizliegumu, Sabiedrība lūdz PTAC izvērtēt iespēju šajā lietā piemērot NKAL 15.panta piektās daļas 3.punktu un, ņemot vērā visus lietas apstākļus, pieņemt lēmumu par lietas izbeigšanu, izsakot aicinājumu komercprakses īstenotājam turpmāk savā darbībā nodrošināt komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC secina turpmāk minēto:

1) NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka *darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma*

sniegšanu patērētājam, ir komercprakse. Savukārt NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka jebkura fiziskā vai juridiskā persona, kas savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros īsteno komercpraksi, kā arī jebkura cita fiziskā vai juridiskā persona, kas rīkojas komercprakses īstenoāja vārdā vai uzdevumā, ir komercprakses īstenoātājs. Līdz ar to Loterijas organizēšana un Reklāmu izplatīšana ir komercprakse NKAL izpratnē, jo konkrētās darbības ir atzīstamas par tādām, kuras saistītas ar Sabiedrības sniegto pakalpojumu, proti, patērīna kredītu sniegšanu patērētājiem, veicināšanu.

2) NKAL 4.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka negodīga komercprakse ir aizliegta, savukārt saskaņā ar NKAL 4.panta otro daļu komercprakse ir negodīga, ja iestājies vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

1) tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādās patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar;

2) tā ir maldinoša;

3) tā ir agresīva.

NKAL 6.pants noteic, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārātzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Savukārt NKAL 7.panta pirmā daļa paredz, ka par patērētāja ekonomisko rīcību būtiski negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski mazina patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis.

Saskaņā ar NKAL 7.panta otrās daļas 1.punktu par patērētāja pieņemtu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu jebkurā gadījumā uzskatāms patērētāja lēmumus iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu, vai atturēties no šādas rīcības.

Vērtējot komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, nav obligāts nosacījums, ka patērētājam līgums ir jānoslēdz. Pietiek vien, ja komercprakses ietekmē patērētājs pieņem lēmumu iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu vai atturēties no šādas rīcības, kā arī pieņem lēmumu iegādāties to uz konkrētiem noteikumiem, jo tikai pēc konkrēta lēmuma pieņemšanas patērētājs rīkojas, piemēram, uzsāk pakalpojuma iegādes darbības, konkrētajā gadījumā piesakoties aizdevumam, atverot Vietni, iepazīstoties ar Loterijas noteikumiem u.tml., un konkrētā patērētāja rīcība jau ir atzīstama par komercprakses sekām, kuras ietvaros var tikt ietekmēta arī patērētāja ekonomiskā rīcība.

Papildus PTAC norāda uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (turpmāk – Direktīva) 2. panta k) punktu, proti, “lēmums veikt darījumu” ir jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu, vai veikt pilnus vai daļējus maksājumus, paturēt produktu vai no tā atbrīvoties, vai attiecībā uz to izmantot līgumtiesības, neatkarīgi no tā, vai patērētājs nolemj rīkoties vai no rīcības atturēties, un Eiropas Savienības tiesas (turpmāk – EST) 2013.gada 19.decembra spriedumu (sestā palāta) lietā C-281/12, kurā EST 36.punktā minēts: „No paša Direktīvas 2005/29 2. panta k) punkta teksta izriet, ka jēdziens “lēmums veikt darījumu” ir definēts plaši. Atbilstoši šīs normas terminoloģijai lēmums veikt darījumu ir “jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu”. Šis jēdziens tāpat ietver ne tikai lēmumu iegādāties vai neiegādāties precī, bet arī tieši saistītu lēmumu ar šo, proti, ieiēt veikalā”. Tādējādi Sabiedrības arguments, ka patērētāju ekonomiskā rīcība nav tikusi negatīvi ietekmēta, jo Loterijas norises laikā, t.i., 2015.gada novembrī, noslēgto līgumu skaits ir [..], bet

2015.gada oktobrī – [...], PTAC ieskatā nav pamatots, jo iepriekš minētā skaitliskā informācija nenorāda patieso attiecīgās komercprakses iespējamo ietekmi uz patērētājiem.

3) Noteikumu Nr.1219 11.punkts nosaka, ka reklāmā, kurā piedāvā iespēju kreditēt patērētāju, aizliegts:

„11.1. veicināt bezatbildīgu aizņemšanos. Nosakot, vai reklāma veicina bezatbildīgu aizņemšanos, ņem vērā reklāmas kopējo saturu un tās pasniegšanas veidu, noformējumu un informāciju, kas reklāmā sniegta par kreditēšanas pakalpojumu un palīdz patērētājam pieņemt ekonomiski pamatotu lēmumu. Par reklāmu, kas veicina bezatbildīgu aizņemšanos jebkurā gadījumā, uzskatāma reklāma, kas: [...]

11.1.5. ietekmē vai var ietekmēt patērētāja lēmumu par kredīta līguma noslēgšanu, papildus piedāvājot iegūt preces vai saņemt pakalpojumus vai citas priekšrocības, ja tām nav tiešas saistības ar kredīta izmantošanu, vai to saņemšanai ir vai var būt būtiska nozīme patērētāja lēmuma pieņemšanā par kredīta līguma noslēgšanu.”

Tāpat norādām uz Noteikumu Nr.1219 11.punkta mērķi¹, t.i., *nodrošināt stingrākus noteikumus attiecībā uz patērētāju kreditēšanas reklāmu, mazinātu spontānas un bezatbildīgas aizņemšanās risku* un PTAC 2013.gada 3.septembrī apstiprinātajām Vadlīnijām „Godīgas komercprakses īstenošanai patērētāju kreditēšanas jomā” (turpmāk – Vadlīnijas), kuru mērķis ir nodrošināt kreditēšanas pakalpojumu sniegšanā iesaistīto personu īstenotās komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, nepārkāpjot negodīgas komercprakses aizliegumu. Vadlīniju 2.3.apakšpunktā norādīts, ka kreditēšanas pakalpojumu reklāmā, piedāvājot kredītu, nedrīkst sniegt patērētājiem informāciju par iespēju iegūt tādu labumus (preces, pakalpojumus, vai citas priekšrocības), kurus tas saņems, ja noslēgs kredīta līgumu un ja dēļ piedāvātā labuma patērētājs var pieņemt lēmumu par pieteikšanos kredīta saņemšanai. Šāda veida komercprakse (reklāma), novirzot patērētāja uzmanību uz iespēju iegūt kādu papildu labumu, rezultātā rada to, ka patērētājs var nepietiekami izvērtēt piedāvātā kredīta nosacījumus un tā nepieciešamību, kā arī to, ka dažkārt patērētāji var pieteikties kredītam tikai tādēļ, lai iegūtu kādu labumu (preces, pakalpojumus, vai citas priekšrocības), kas nav tieši saistīti ar piedāvāto kredītu un kredītsaistībām.

Papildus PTAC atzīmē, ka Sabiedrība ir apņēmusies pildīt biedrības „Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācijas” apstiprinātos Labās prakses standartus, t.sk., Labās prakses standartu 1.1.punktu: *„Asociācijas biedri veic komercdarbību likumīgi, ievērojot to darbībai piemērojamos normatīvos aktus, judikatūru, kā arī nozari pārraugošo institūciju, tādu kā Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, Datu valsts inspekcija, u.c., lēmumus, instrukcijas un vadlīnijas”.*

4) Saistībā ar Sabiedrības atsaukšanos uz Komerclikuma 4.panta pirmo daļu PTAC vērš Sabiedrības uzmanību uz to, ka EST vairākkārtīgi ir norādījusi uz patērētāja kā ekonomiski vājākās un juridiski mazāk pieredzējušākās puses aizsardzību saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem (*skat., 2010.gada 7.decembra Eiropas Savienības Tiesas spriedums apvienotajās lietās C-585/08 un C-144/09 (Peter Pammer lieta)*). Papildus PTAC norāda uz Direktīvas 1.pantu, kas nosaka, ka: *„Šīs direktīvas mērķis ir dot ieguldījumu iekšējā tirgus pareizā darbībā un sasniegt augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzību, tuvinot dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas attiecas uz negodīgu komercpraksi, kura rada kaitējumu patērētāju ekonomiskajām interesēm”.* Tāpat PTAC vērš Sabiedrības uzmanību uz EST 2012.gada 15.marta sprieduma (pirmā palāta) lietā C-453/10 38.punktā minēto, proti, *komercdarbības jēdziens ir definēts kā “jebkura tirgotāja veikta darbība, noklusējums, uzvedība vai apgalvojums, komerciāls paziņojums, tostarp reklāma un tirgdarbība [mārketing], kas ir tieši saistīta ar produkta popularizēšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem”.*

Saistībā ar iepriekš minēto PTAC papildus norāda uz EST 2013. gada 14. marta spriedumu (pirmā palāta) lietā C-415/11, kurā EST 44.punktā paskaidro, ka, *lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jāatgādina, ka ar direktīvu ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz ideju,*

¹ http://tap.mk.gov.lv/doc/2005/EMAnot_130613_GrozKredNot.1348.docx

ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju atrodas vājākā pozīcijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni (iepriekš minētais spriedums lietā *Banco Español de Crédito*, 39. punkts), un EST 2013. gada 18. jūlija spriedumu (pirmā palāta) lietā C-265/12 (Turpmāk - Spriedums), kurā EST skaidro: „Šajā lietā ar 2010. gada 6. aprīļa likuma 72 pantu nospraustais mērķis ir patērētāju aizsardzība. **Patērētāju aizsardzība judikatūrā ir atzīta par primāro vispārējo interešu apsvērumu, kas var pamatot pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu** (skat. 1982. gada 15. decembra spriedumu lietā 286/81 *Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, Recueil*, 4575. lpp., 16. punkts, kā arī 1986. gada 4. decembra spriedums lietā 220/83 *Komisija/Francijsa, Recueil*, 3663. lpp., 20. punkts)” (Sprieduma 38. punkts).

Ievērojot iepriekš minēto un NKAL 2.pantā ietverto likuma mērķi, proti, *likuma mērķis ir nodrošināt patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzību, aizliedzot komercprakses īstenotājiem izmantot negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem*, PTAC norāda, ka nav pamatots Sabiedrības apgalvojums, ka jebkuras šaubas ir tulkojamas par labu Sabiedrībai attiecībā pret tās rīcību saistībā ar profesionālo rūpību. Sabiedrībai savas saimnieciskās darbības ietvaros, īstenojot komercpraksi, ir pienākums ievērot attiecīgos normatīvos aktus, to prasības un nodrošināt komercprakses taisnīgumu. Negodīgas komercprakses īstenošana nav attaisnojama ar Komerclikuma 4.panta pirmo daļu.

5) Sabiedrības organizētās Loterijas ietvaros patērētājiem tiek piedāvāts laimēt papildu labumu, laimestu, t.i., atlaidi kredīta pamatsummas dzēšanai. Šajā lēmumā ietvertā Reklāmas piemērā ir iekļauts sauklis: „*Tikai šomēnes laimē atlaidi kredītam*”, trīs dāvanu attēli un apmēri, t.i., 40.00 EUR, 60.00 EUR un 80.00 EUR. Tādā veidā PTAC ieskatā Reklāmā īpaši tiek uzsvērts, ka patērētājam, piesakoties Sabiedrības piedāvātajam finanšu pakalpojumam noteiktā apmērā un termiņā, ir iespēja laimēt labumu, naudu, kas PTAC ieskatā ir uzskatāmas par vērtīgām naudas balvām, it īpaši, ja patērētājs piesakās Sabiedrības piedāvātajam finanšu pakalpojumam pirmo reizi, jo jaunajiem klientiem pirmais kredīts tiek piedāvāts bez maksas, tādējādi iespēja laimēt laimestu 40.00 EUR vai 60.00 EUR apmērā var papildus mudināt patērētāju saņemt kredītu. Savukārt, nelaimējot 40.00 EUR vai 60.00 EUR, patērētājam kredīta līguma savlaicīgas izpildes gadījumā nebūtu papildu izmaksas, t.sk, procenti par kapitāla izmantošanu.

No Loterijas noteikumiem izriet, ka:

- 1) patērētājiem, kuriem Loterijas norises periodā ir izsniegts pirmais kredīts 200.00 EUR apmērā uz 30 dienām, būs iespēja laimesta gadījumā saņemt kā dāvanu 40.00 EUR atlaidi, tādējādi laimējušam patērētājam būtu jāatmaksā Sabiedrībai 160.00 EUR, savukārt patērētājiem, kuriem Loterijas norises periodā ir izsniegts atkārtots kredīts 200.00 EUR apmērā uz 30 dienām, būs iespēja laimesta gadījumā saņemt kā dāvanu 40.00 EUR daļējas kredīta pamatsummas un komisijas maksas dzēšanai, tādējādi laimējušam patērētājam būtu jāatmaksā Sabiedrībai 180.00 EUR (kopējais dāvanu skaits ir 85);
- 2) patērētājiem, kuriem Loterijas norises periodā ir izsniegts pirmais kredīts 300.00 EUR apmērā uz 30 dienām, būs iespēja laimesta gadījumā saņemt kā dāvanu 60.00 EUR atlaidi, tādējādi laimējušam patērētājam būtu jāatmaksā Sabiedrībai 240.00 EUR, savukārt patērētājiem, kuriem Loterijas norises periodā ir izsniegts atkārtots kredīts 300.00 EUR apmērā uz 30 dienām, būs iespēja laimesta gadījumā saņemt kā dāvanu 60.00 EUR daļējas kredīta pamatsummas un komisijas maksas dzēšanai, līdz ar to laimējušam patērētājam būtu jāatmaksā Sabiedrībai 270.00 EUR (kopējais dāvanu skaits ir 80);
- 3) 85 no patērētājiem, kuriem Loterijas norises periodā ir izsniegts kredīts 400.00 EUR apmērā uz 30 dienām, būs iespēja laimesta gadījumā saņemt kā dāvanu 80.00 EUR daļējas kredīta pamatsummas un komisijas maksas dzēšanai, tādējādi laimējušam patērētājam būtu jāatmaksā Sabiedrībai 360.00 EUR.

Pēc būtības Sabiedrība piedāvā Loteriju, kur laimējošiem patērētājiem (tiem, kuri aizņēmušies atkārtoti) ne tikai nav jāmaksā procenti par kapitāla izmantošanu, bet Sabiedrība piemaksā par kredīta saņemšanu. Turklāt Sabiedrības piedāvāto balvu nevar uzskatīt par atlaidi, jo nav iedomājams, ka atlaides rezultātā patērētājs iegūst iespēju bez maksas izmantot ne tikai pakalpojumu, bet Sabiedrība vēl papildus dāvina naudu par šāda bezmaksas pakalpojuma izmantošanu, kas nav uzskatāma par tieši saistītu ar kredīta izmantošanu. Saistībā ar Sabiedrības norādīto skaidrojumu, ka Loterijas uzvarētājam tiek samazināts saistību apmērs pret Sabiedrību un, ka patērētājam netika apsolīts saņemt noteiktu labumu, PTAC paskaidro, ka attiecīgajā gadījumā patērētājam laimesta gadījumā ir jāatmaksā Sabiedrībai mazāka naudas summa kā aizņēmās un attiecīgā starpība, naudas summa, kas paliek patērētāja rīcībā, ir labums, kas nav uzskatāms par tieši saistītu ar kredīta izmantošanu, ko patērētājs var izmantot citiem mērķim. Attiecīgā situācija būtu līdzīga, ja, piemēram, Sabiedrība pārskaitītu attiecīgo naudas summu uz laimējušā patērētāja bankas kontu un laimējušam patērētājam būtu pilnībā jāizpilda no aizdevumu līguma izrietošās saistības.

Ievērojot iepriekš minēto, PTAC paskaidro, ka PTAC ieskatā organizētās Loterijas noteikumi un tās ietvaros izplatītās Reklāmas ir tādas, kuras ietekmē vai var ietekmēt patērētāja lēmumu par kredīta līguma noslēgšanu, jo papildus tiek piedāvāta iespēja saņemt labumu, kas nav tieši saistīts ar kredīta izmantošanu un to saņemšanai ir vai var būt būtiska nozīme patērētāja lēmuma pieņemšanā par kredīta līguma noslēgšanu. Sabiedrības viedoklis, ka patērētāju reģistrācija Vietnē, iepazīšanās ar līguma noteikumiem un maksāspējas izvērtēšanas kārtība preventīvi izslēdz patērētājiem iespēju bezatbildīgi aizņemties, PTAC ieskatā nav pamatots, jo iepriekš minēto apstākļu esamība nenodrošina īstenotās komercprakses godīgumu, kā arī bezatbildīga aizņemšanās Noteikumu Nr.1219 11.punkta izpratnē nav saistīta ar līguma noteikumu nezināšanu, bet gan ar patērētāju ekonomiski nepamatotu lēmumu pieņemšanu, piemēram, aizņemoties, neizvērtējot kredīta nepieciešamību, kredītu devēju mudināti u.c.

Attiecībā uz Pētījumu PTAC paskaidro, ka PTAC ieskatā ar Pētījumu Sabiedrība nepamato tās argumentu par to, ka Loterijai nebija būtiska nozīme patērētāja lēmuma pieņemšanā par kredīta noslēgšanu, it īpaši ievērojot to, ka PTAC ieskatā Pētījumu rezultāti pēc būtības apliecina, ka Sabiedrības komercprakse ietekmēja vai varēja negatīvi ietekmēt patērētāju lēmumu par kredīta līguma noslēgšanu, tādējādi apliecinot Noteikumu Nr.1219 11.1.5.apakšpunktā noteiktā sastāva iestāšanos. [..]

6) Saistībā ar Sabiedrības norādīto par PTAC darbinieka sniegto pirmšķietamo viedokli par Sabiedrības Plānoto loteriju, PTAC paskaidro, ka Plānotās loterijas noteikumi pēc būtības bija atšķirīgi salīdzinājumā ar Loterijas noteikumiem, proti, Plānotā loterija attiektos uz visiem Sabiedrības klientiem, t.i., patērētājiem, kuri pirms akcijas organizēšanas bija saņēmuši Sabiedrības izsniegto aizdevumu un kuri aizdevumu saņēmtu akcijas organizēšanas periodā, kā arī attiecīgā akcija būtu vērtējamā kā atbilstoša normatīvajiem aktiem, ja konkrētais labums, ko Sabiedrība piedāvātu, būtu tiešā veidā saistīts ar kredītu, t.i., konkrētajā gadījumā Sabiedrība norādīja, ka Plānotās loterijas ietvaros konkrētais labums būtu tikai komisijas maksas dzēšana. Attiecībā uz Plānotās loterijas pieļaujamību papildus PTAC darbinieks norādīja, ka patērētāju skaits (t.i., 1000), kuriem būtu iespēja nemaksāt komisijas maksu, varētu būt salīdzinoši mazs, ievērojot visu to patērētāju skaitu, kuri kādreiz ir saņēmuši aizdevumu no Sabiedrības, līdz ar to iespēja, ka patērētājs varētu aizņemties tikai tādēļ, lai iegūtu iepriekš minēto labumu, varētu būt maza. Vienlaikus PTAC darbinieks norādīja, ka katra reklāma ir vērtējama individuāli un iepriekš minētie kritēriji var neatbilst līdzīgu reklāmu gadījumā. Ievērojot iepriekš minēto, PTAC norāda, ka 2015.gada 20.februārī PTAC darbinieka sniegtais neoficiālais, pirmšķietamais viedoklis nepamato un neapstiprina Loterijas atbilstību normatīvo aktu prasībām. Papildus PTAC norāda, ka Sabiedrībai rodas tiesības paļauties uz tiesiskās paļāvības principu tikai tādā gadījumā, ja iestāde Sabiedrībai ir sniegusi uzziņu, saskaņā ar APL 101.panta otro un trešo daļu. Savukārt uzziņu iestāde sniedz atbilstoši 9.nodaļai. Līdz ar to, ievērojot iepriekš minēto, t.sk., sniegto pirmšķietamo viedokli, paskaidrojam, ka Sabiedrībai nebija

pamats paļauties par Plānotās loterijas formas atbilstību Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, t.sk., Noteikumu Nr.1219 11.1.5.apakšpunktam.

7) Attiecībā uz Vēstulē1 minēto par to, ka Sabiedrība, saņemot Loterijas atļauju Nr. 3904, varēja paļauties, ka īstenojot savas tiesības, kas noteiktas Preču un pakalpojumu loteriju likumā, Sabiedrība rīkojas atbilstoši Latvijas Republikas pastāvošajiem tiesību aktiem, PTAC norāda uz Administratīvā procesa likuma 51.pantu: „*Administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu*”, Noteikumu Nr.1219 4.punktu, NKAL 14.panta pirmos daļu, kā arī Ministru kabineta 2004.gada 25.marta noteikumos Nr.176 „Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums” noteikto Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas kompetenci. Līdz ar to paskaidrojam, ka Sabiedrībai nebija pamata paļauties, ka tās īstenotā komercprakse būs godīga, jo Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas kompetencē neietilpst komercprakses izvērtēšana.

8) Izvērtējot lietas materiālus un ievērojot iepriekš minēto, t.sk., lietas gaitā Sabiedrības izteikto viedokli par tās izdarīto pārkāpumu, PTAC uzskata, ka Sabiedrība, organizējot Loteriju ar attiecīgajiem noteikumiem un tās ietvaros izplatot Reklāmas, saskaņā ar NKAL 6.pantu un Noteikumu Nr.1219 11.1.5.apakšpunktu ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas veicina bezatbildīgu aizņemšanos un varēja negatīvi ietekmēt vidusmēra patērētāja ekonomisko rīcību.

NKAL 15.panta astotā daļa nosaka: „*ja Uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1)nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2)nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4)nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu publicēt attiecīgajai komercprakti atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norādīta labotā informācija, atsaucot negodīgo komercpraksi; 5)uzliek naudas sodu šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā; 6)nosaka par labas prakses kodeksu atbildīgajai personai pienākumu izdarīt labojumus kodeksā, lai novērstu negodīgu komercpraksi*”.

NKAL 15.² panta pirmā daļa paredz, ka „*uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenošanai soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 euro. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgs ar izdarīto pārkāpumu (..)*”.

Izvērtējot Sabiedrības īstenošās komercprakses raksturu un ar tās īstenošanu saistītos apstākļus, tai skaitā Reklāmu izplatīšanas apjomu, to, ka Sabiedrība ir izteikusi gatavību šādu pakalpojumu loteriju, kurā laimests pārsniedz komisijas maksu par izsniegto kredītu apmēru, turpmāk neorganizēt, kā arī to, ka pārkāpumu Sabiedrība vairs nevar novērst labprātīgi, jo Reklāmas ir izplatītas un pārkāpuma sekas ir iestājušās, to, ka Sabiedrība neatzīst savu vainu negodīgas komercprakses īstenošanā, un apstākli, ka konstatēto pārkāpumu rezultātā tika vai varēja tikt būtiski aizskartas patērētāju tiesiskās intereses, PTAC secina, ka būtu lietderīgi pieņemt NKAL 15.panta astotās daļas 5.punktā noteikto lēmumu, lai nākotnē neatkārtotos identiski profesionālai rūpībai neatbilstošas komercprakses pārkāpumi.

Saskaņā ar Sabiedrības gada pārskatu par 2014.gadu tās neto apgrozījums bija 41 257 033,00 EUR. Ievērojot pārkāpuma apjomu un ilgumu, tostarp šajā lēmumā analizētos pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, raksturu un radīto ietekmi, PTAC secina, ka Sabiedrības nodarītais pārkāpums ir vērtējams kā smags pārkāpums. Tādējādi kopējais soda naudas apmērs Sabiedrībai nosakāms 8000,00 EUR apmērā. Procentos soda nauda apmērs sastāda 0,019% no Sabiedrības 2014.gada neto apgrozījuma un 8% no maksimālās soda naudas, kas uzskatāms par samērīgu soda naudas apmēru, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu.

Nemot vērā minēto, PTAC nolemj:

pamatojoties uz NKAL 1.panta pirmo daļu, 2.pantu, 4.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 6.pantu, 7.panta pirmo daļu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta astotās daļas 5.punktu, 15.²panta pirmo daļu, Noteikumu Nr.1219 11.1.5.apakšpunktu, Administratīvā procesa likuma 4.pantu, 51.pantu, 55.panta 2.punktu, 65.panta ceturto daļu, 66.pantu un 67.pantu,

uzlikt **AS „4finance”**

juridiskā adrese: **Lielirbes ielā 17a-8, Rīgā, LV - 1046**

reģistrācijas numurs: **40003991692**

soda nauda 8000,00 EUR (astoņi tūkstoši eiro, 00 centi) apmērā.

Saskaņā ar NKAL 19.panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmo un otro daļu, 79.panta pirmo daļu šis lēmums ir spēkā ar dienu, kad tas kļūst zināms Sabiedrībai, un Sabiedrība to var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad lēmums stāties spēkā Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā.

Soda nauda jāsamaksā ar pārskaitījumu, maksājuma uzdevumā norādot:

Saņēmējs:	Valsts kase, Reģistrācijas numurs 90000050138
Saņēmēja iestāde:	Valsts kase, BIC kods TRELLV22
Konts (IBAN):	LV12TREL1060121019400
Maksājuma mērķis:	Lēmums Nr.18 –pk
Pieņemšanas datums:	2016.gada 30.jūnijs

Soda nauda jāsamaksā ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc dienas, kad saņemts lēmums.

Direktore

(personiskais paraksts)

B.Vītoliņa

(..)

IZRAKSTS PAREIZS